

MUKADIMAH
YANG BERHORMAT MENTERI PEMBANGUNAN
BELANJAWAN KEMENTERIAN PEMBANGUNAN

SESI MUSIM PERMESYUARATAN KE-15
MAJLIS MESYUARAT NEGARA 2019

PADA
18HB MAC 2019

BERTEMPAT
DEWAN PERSIDANGAN BANGUNAN DEWAN MAJLIS

Bismillahirrahmannirahim

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh dan salam sejahtera

Alhamdulillah Rabbil Alamaeen Wassalaatu Wassalamua Ala Asyrafil Mursaleen
Sayyidina Muhammad Waalaa Aalihee Wasahhbihee Ajmaeen

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

Terima kasih kepada Yang Berhormat Pehin Pengerusi kerana memberi peluang bagi kaola untuk mengongsikan bersama, di Dewan yang mulia ini, mengenai hala tuju Kementerian didalam membentangkan Belanjawan Kementerian Pembangunan bagi Tahun Kewangan 2019/2020.

Terlebih dahulu, kaola dengan penuh hormat dan takzim menjunjung kasih setinggi-tingginya Kehadapan Majlis Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddien Sa'adatul Khairi Waddien, Sultan Dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam di atas pengurniaan titah baginda pada hari Khamis, 30hb Jamadilakhir 1440H bersamaan 7hb Mac 2019M.

Fokas Kementerian Pembangunan bagi tahun 2019/2020 bagi mendokong tema belanjawan **Pelaburan Untuk Masa Depan (Investing in Our Future)**, adalah selaras dengan **Rangka Dasar dan Pelan Strategik Kementerian Pembangunan 2018-2023**. Rangka Dasar dan Pelan Strategik ini merupakan perancangan komprehensif Kementerian yang menggariskan hala tuju dasar dalam bidang-bidang yang diberi keutamaan dan seterusnya menyediakan susun-atur strategi dan pelaksanaan yang rapi dari aspek perancangan **guna tanah**, penyediaan pembangunan **infrastruktur** dan pengurusan **alam sekitar** supaya ianya berganding rapat dengan perkembangan sosio-ekonomi Negara selaras dengan tugas dan tanggung-jawap yang telah diamanahkan kepada Kementerian Pembangunan kearah merealisasikan **Wawasan Brunei 2035**.

PERUNTUKAN KEWANGAN 2019/2020

Alhamdulillah, bagi Tahun Kewangan 2019/2020, cadangan peruntukan bagi Kementerian Pembangunan dan Jabatan-Jabatan dibawahnya yang telah disokong adalah berjumlah \$218.38 juta yang mana pecahannya adalah seperti berikut :

- Sebanyak \$97.47 juta disediakan untuk **gaji kakitangan**;
- \$120.91 juta untuk **Perbelanjaan Berulang-ulang**.

Manakala, sejumlah \$438.2 juta telah diperuntukan dibawah Perbelanjaan Kemajuan Negara ke-11 bagi meneruskan perlaksanaan projek-projek infrastruktur yang sedang dan akan dilaksanakan seperti yang dirancangkan.

Yang Berhormat Pehin Pengerusi dan Ahli-Ahli Yang Berhormat,

KUTIPAN HASIL & TUNGGAKAN

Seterusnya, kaola ingin menekankan komitmen Kementerian Pembangunan di dalam mendokong usaha memperkukuhkan kedudukan kewangan Kerajaan, iaitu melalui pengurusan kutipan hasil dan perbelanjaan berhemah (*prudent spending*) dan '*value for money*'.

- i. Sehingga Februari 2019, sejumlah \$78.2 juta, iaitu 66.7% daripada anggaran hasil keseluruhan berjumlah \$117.3 juta telah dikutip. Usaha-usaha untuk meningkatkan kutipan hasil yang cekap akan diusahakan dengan adanya kemudahan-kemudahan teknologi dan sistem pembayaran on line nanti.
- ii. Manakala sejumlah \$532.8 juta iaitu 66% daripada keseluruhan peruntukan kewangan 2018/2019 telah dibelanjakan setakad ini.

SEKTOR GUNA TANAH DAN PERANCANGAN

Menyentuh mengenai dengan perancangan dan penggunaan tanah, teras utama Kementerian ini ialah untuk memastikan perancangan dan penggunaan tanah adalah **optima** untuk mengimbangi keperluan Pembangunan Socio Ekonomi Negara secara jangka panjang, dengan pelaksanaan perkara-perkara berikut:

- i. Kajian semula kepadatan tanah (land density) bagi perumahan Am di seluruh Negara. Kepadatan Tanah secara umumnya di sukat dari jumlah unit perumahan yang dibenarkan untuk dibina bagi satu plot atau kawasan. Sebagai misal kepadatan 12 per acre bermaksud tanah yang berkeluasan 1 ekar akan dibenarkan untuk membina unit perumahan sehingga 12 unit sahaja.

Kawasan-kawasan yang berpotensi untuk kemajuan berkepadatan tinggi khususnya di kawasan perbandaran telah dikenal pasti dan kepadatan tanah (land density) telah dinaikan kepada 28 - 40 unit/acre. Pusat Bandar utama akan mempunyai kepadatan tanah yang tertinggi diikuti dengan kawasan-kawasan disekitar pusat Bandar dan kawasan-kawasan di pinggir pusat Bandar yang berkepadatan sederhana tinggi.

Dengan perubahan kepadatan tanah yang baru ini, penggunaan tanah yang lebih optima akan dapat dicapai. Disamping itu, ianya akan dapat mengelakkan penularan bandar (urban sprawl) ke kawasan yang tidak perlu (unnecessary). Secara tidak langsung perubahan ini akan mencapai pembangunan mampan memandangkan sumber tanah di Negara ini adalah terhad.

- ii. 'Strata Title' yang bertujuan untuk membolehkan pemilikan hartanah berupa unit-unit dalam bangunan di Negara ini, termasuk keperluan bagi pengurusan aset bangunan secara lebih teratur melalui 'Strata Corporation', telah mula dikuatkuasakan pada Julai 2009. Setakat ini, 3 bidang tanah telah didaftarkan dengan pemilikan 'Strata' yang menghasilkan pengeluaran 138 keping geran Hak Milik 'Strata'. Sehingga bulan Januari 2019, sebanyak 67 permohonan telah diterima untuk pengeluaran geran Hak Milik 'Strata' dimana 32 permohonan daripadanya telahpun dipertimbangkan untuk pengeluaran geran 'Strata'.

- iii. Penubuhan dan perlantikan ahli-ahli bagi dua buah Lembaga, iaitu Lembaga Penilai dan Ejen Harta Tanah Brunei Darussalam (Board of Valuers and Estate Agents, (BoVEA)) dan Lembaga Pemaju Perumahan (Board of Housing Developers) telah pun mendapat perkenan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam. Ianya bertujuan untuk mengawalselia penilai dan ejen-ejen hartanah dan pemaju-pemaju perumahan di Negara ini bagi kepentingan dan perlindungan orang ramai, khususnya kepada pembeli-pembeli hartanah.

MENSEJAHTERAKAN KEHIDUPAN RAKYAT

Teras utama di dalam usaha untuk mensejahtera kualiti kehidupan rakyat ialah memastikan kemudahan-kemudahan awam adalah di tahap yang bersesuaian. Kearah itu, Kementerian Pembangunan akan memberikan perhatian berat untuk memastikan infrastruktur awam seperti rangkaian jalan raya, bekalan air bersih, saluran, pembetungan dan juga keadaan persekitaran diurus dan dipelihara secara teratur. Sektor-sektor yang tetap menjadi fokus utama Kementerian ini ialah perumahan, bekalan air, isu kebersihan dan rangkaian jalan raya.

1. PERUMAHAN NEGARA

Kementerian Pembangunan akan terus berusaha untuk menyediakan perumahan yang bersesuaian bagi rakyat yang memerlukan bantuan untuk memiliki dan mendiami perumahan melalui Rancangan Perumahan Negara, dan mendokong sasaran Kadar Pemilikan Rumah (Home Ownership Rate) pada kadar 85% menjelang tahun 2035. Sehingga kini, Kadar Pemilikan Rumah ialah 65%. Alhamdulillah, dengan adanya peruntukkan sebanyak \$39.24 juta yang di sediakan dibawah RKN Ke-11 bagi tahun kewangan 2019/2020 dan dengan Harga Rancangan keseluruhan sejumlah \$265 juta; dua buah projek utama bagi penyediaan lebih 2,000 unit perumahan di Perumahan Kg Lugu dan Perumahan Kg Tanah Jambu akan dilaksanakan. Selain itu, Kementerian Pembangunan dan

Kementerian Kewangan dan Ekonomi juga berkerjasama mengkaji mekanisma kewangan alternatif termasuk kaedah Perkongsian Awam-Swasta atau Public Private Partnership (PPP) bagi penyediaan lebih banyak perumahan untuk memenuhi keperluan perumahan masa kini dan akan datang. Mekanisma alternatif ini juga berhasrat untuk mengurangkan kos pembiayaan Program Rancangan Perumahan Negara secara jangka panjang.

Melalui Jawatankuasa 'Housing Focus Group' di antara inisiatif-inisiatif utama pembaharuan yang dirancang ialah:

- i. Penelitian bagi peralihan Jabatan Kemajuan Perumahan menjadi badan berkanun (Statutory Board) bertujuan untuk mensiap-siagakan jabatan ini dengan pembaharuan-pembaharuan mekanisma penghasilan perumahan-perumahan dengan penglibatan dan pelaburan pihak swasta melalui PPP dan perancangan estet perumahan berkonsepkan 'township'.
- ii. Pensejajaran program-program bantuan perumahan yang diungkayahkan oleh pelbagai agensi-agensi kerajaan, untuk penyediaan program bantuan yang 'inclusive' bagi yang memerlukan dan mengelakkan duplikasi yang sudah tentu merugikan Kerajaan dan pihak-pihak yang menghulurkan bantuan;
- iii. Meneliti dan mereviu persyaratan bagi kelayakan untuk mengikuti Rancangan Perumahan Negara (RPN) bagi memastikan ianya akan dimanfaatkan kepada golongan orang-orang yang benar-benar memerlukan bantuan perumahan.

2. BEKALAN AIR

Alhamdulillah, rakyat dan penduduk di Negara ini dapat menikmati bekalan air bersih melalui infrastruktur dan rangkaian air yang disediakan diseluruh Negara. Penggunaan air bersih di Negara Brunei Darussalam adalah masih yang tertinggi di kalangan negara-negara ASEAN iaitu, 380 liter se- orang se-hari. Kementerian

Pembangunan ingin menyarankan kepada semua pihak untuk turut bekerjasama di dalam usaha mengelakkan pembaziran air, yang secara langsung akan mengurangkan penggunaan air dan kos bagi penghasilan air bersih. Kearah itu, Kementerian Pembangunan akan melaksanakan beberapa inisiatif yang dijangka akan membantu di dalam usaha untuk mengurangkan pembaziran air, iaitu:

- i. Pengenalan 'Unified Smart Metering Solution', iaitu sistem pengurusan bil penggunaan air dan elektrik yang menggunakan kaedah Pra-Bayar yang dijangka akan mula diperkenalkan pada tahun 2019 ini secara berperingkat-peringkat seperti yang dinyatakan oleh YB Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan Menteri Kewangan dan Ekonomi ke 2 semasa membentangkan Rang Perbelanjaan Negara 2019/2020 pada hari Sabtu 9hb Mac lalu;
- ii. Perubahan Tarif Air yang akan dilaksanakan pada satu masa yang bersesuaian. Tarif baru ini mengambilkira ianya tidak akan menyebabkan kesulitan dan beban yang tidak munasabah kepada masyarakat umum, khususnya kepada penduduk yang berpendapatan rendah. Ianya menumpu kepada usaha untuk mengurangkan pembaziran air.

Pada Tahun Kewangan 2019/2020 ini sejumlah \$26 juta diperuntukkan bagi membiayai program-program pengurusan dan pemeliharaan infrastruktur bekalan air di bawah Perbelanjaan Berulang-ulang. Selain itu, sejumlah \$19.8 juta juga telah diperuntukkan bagi pelaksanaan projek-projek di bawah RKN Ke-11 dengan Harga Rancangan keseluruhan sebanyak \$125 juta.

Loji Rawatan Air Agis-Agis, Daerah Belait juga akan dinaiktaraf dimana peruntukan dibawah RKN Ke-11 telah diluluskan dengan Harga Rancangan sejumlah \$30 juta, bagi penghasilan tambahan 35 juta liter air sehari, menjadikan jumlah penghasilan Loji Rawatan Air Agis-Agis kepada 70 juta liter sehari untuk menampung keperluan di kawasan berdekatan yang semakin meningkat.

Program bagi mengganti paip-paip air yang sudah lama dan kerja-kerja pembaikan keatas paip-paip yang sering mengalami kebocoran sentiasa diteruskan; peruntukan sebanyak \$35 juta dibawah Rancangan Kemajuan Negara Ke-11 dan peruntukkan bagi Tahun Kewangan 2019/2020 sebanyak \$11.7 juta telah diluluskan.

Program bagi meningkatkan kapasiti penyimpanan air bagi memastikan penyimpanan air ditangi-tangi yang berdaya tahan untuk memenuhi keperluan, juga disediakan peruntukan sebanyak \$5.25 juta pada Tahun Kewangan 2019/2020 dengan Harga Rancangan sejumlah \$30 juta di bawah RKN Ke-11; iaitu bagi pembinaan beberapa tangki-tangi simpanan air termasuk menaiktaraf pam dan peralatan-peralatan.

Selain daripada menghadapi isu gangguan bekalan air dan aset yang sudah lama (ageing), Jabatan Perkhidmatan Air mendapati kes-kes pemugut dan kecurian peralatan sistem bekalan air semakin meningkat. Perkara ini sangat membimbangkan, kerana ianya bukan saja mendatangkan masalah bekalan air yang berterusan kepada orang ramai bahkan satu kerugian besar kepada Kerajaan dan memerlukan perbelanjaan yang banyak untuk membaik pulih.

Bagi memastikan pembekalan air negara yang berdaya tahan (sustainable), Kementerian Pembangunan telah mengatur beberapa strategi bagi bekalan air berterusan untuk kegunaan domestik dan juga bagi menampung pertumbuhan industry dan ekonomi termasuklah pemantauan dan penyelarasan sistem secara berterusan, menjalankan kajian “water supply and demand” sehingga tahun 2035 dan seterusnya, serta melaksanakan program-program pengurangan “Non Water Revenue (NRW)”. Perancangan jangka panjang untuk memenuhi keperluan kapasiti penghasilan air bersih bagi Daerah Tutong dan Brunei-Muara ialah dengan membina sebuah lagi Loji Rawatan Air Fasa 8 di Bukit Barun yang dijangka akan menghasilkan 120 juta liter air sehari. Projek ini InsyaAllah dirancang akan dilaksanakan didalam tempoh RKN ke-11 ini.

3. ISU KEBERSIHAN DAN ALAM SEKITAR

Seperti juga dengan negara-negara yang lain di rantau ini, Negara Brunei Darussalam tidak terkecuali daripada mengharungi cabaran dalam menempuh pembangunan dan alam sekitar yang mampan selaras dengan perkembangan ekonomi global yang tidak menentu pada masa ini.

Usaha melindungi dan memelihara alam persekitaran bukan hanya bergantung kepada pihak Kerajaan semata-mata. Penglibatan dari pelbagai pihak dan sektor, memainkan peranan yang penting bagi sama-sama mendokong Matlamat Wawasan Negara 2035.

Untuk memastikan perlindungan alam sekitar dari aspek tanah, air dan udara, adalah menjadi persyaratan untuk melaksanakan Environmental Impact Assessment (EIA) bagi projek-projek yang berpotensi memberikan impak terhadap kualiti alam sekitar seperti yang tersenarai dibawah Jadual 1 (Prescribed Activities) Environmental Protection and Management Order 2016. Dari bulan Mac 2018 sehingga Februari 2019, sebanyak 65 Pemberitahuan Bertulis (Written Notification) dari berbagai aktiviti terjadual yang akan dilaksanakan telah dihadapkan untuk penilaian dan kelulusan Jabatan.

Disamping itu juga, bagi memastikan perlindungan alam sekitar di Negara ini terkawal, antara usaha-usaha yang telah dilaksanakan seperti membuat pemantauan kualiti air sungai di semua Daerah (Sungai Brunei termasuk Kampong Ayer, kawasan Gadong dan Kiulap), Sungai Tutong, Sungai Belait dan Sungai Temburong); dan juga membuat pemantauan kualiti udara di setiap Daerah secara berterusan, dengan memberikan maklumat secara on-line indeks pencemaran udara (Pollutant Standard Index - PSI Readings) sebagai sukat-sukat dan panduan orang ramai tentang kualiti udara di Negara ini.

Di segi aspek kebersihan pula, ianya berkait rapat dengan isu sisa buangan atau sampah sarap yang semakin meningkat, yang memerlukan tindakan yang berkesan agar tidak menjejaskan kualiti alam sekitar Negara ini. Usaha bersepadu dari Jawatankuasa Induk Isu-Isu Kebersihan yang melibatkan tiga Kementerian (MOHA, MOH dan MOD) akan diteruskan bagi memberikan kesedaran dan menanamkan sikap prihatin dikalangan orang ramai tentang pentingnya menjaga kebersihan alam persekitaran di Negara ini.

Melihat kepada isu pembuangan bahan plastik yang bukan sahaja dialami di Negara ini, ianya juga merupakan isu global yang perlu diberi perhatian yang khusus. Plastik boleh mencemarkan alam sekitar bukan sahaja kualiti tanah yang disebabkan oleh sifatnya sebagai non-biodegradable. Kearah memastikan alam sekitar bebas dari masalah sampah bahan plastik terutama sekali beg plastik, berbagai usaha telah diungkayahkan termasuklah inisiatif Setiap Hari Tanpa Beg Plastik yang telah bermula sejak tahun 2011 yang hanya pada setiap hujung minggu sehinggalah sepanjang minggu bermula awal tahun 2019 ini.

4. RANGKAIAN JALAN RAYA

Di sesi Majlis Mesyuarat Negara yang lalu, Ahli-Ahli Yang Berhormat telah banyak membahaskan isu jalan raya, terutama sekali kerja-kerja pemeliharaan jalan.

Al-hamdulillah, pada Tahun Kewangan 2019/2020 ini, sebanyak \$11 juta telah di peruntukan dibawah perbelanjaan berulang-ulang bagi program pengurusan jalan raya; manakala dibawah RKN Ke-11 juga telah memperuntukan sebanyak \$27 juta dengan Harga Rancangan sebanyak \$127.5 juta bagi projek-projek pembinaan jalan raya dan beberapa buah jambatan, termasuk program-program peningkatan dan pembaikan infrastruktur Jalan Raya dan Jambatan.

PROJEK MITIGASI BANJIR

Pada Tahun 2018/2019, Kementerian Pembangunan telah mendapatkan peruntukan khas dengan Harga Rancangan \$30 juta bagi melaksanakan 60 buah projek-projek menangani kesan dari bencana alam seperti tanah susur, dan mitigasi banjir, yang mana sedang giat dilaksanakan pada masa ini.

Didalam RKN ke-11 telah memperuntukan Harga Rancangan sebanyak \$82.8 juta bagi projek-projek mitigasi banjir di beberapa kawasan yang telah dikenal pasti, di keempat-empat Daerah di seluruh Negara. Ini termasuk kawasan Dataran Banjir Sungai Tutong di Daerah Tutong, di Pekan Kuala Belait dan Mukim Lumut di Daerah Belait, Kg Senukoh dan Kg Rataie di Daerah Temburong, dan beberapa mukim dan kampung di Daerah Brunei Muara. Manakala bagi projek kawalan hakisan pantai, tumpuan akan diberikan kepada Kampung Danau, Tutong, yang mana pembinaannya telah bermula pada bulan Februari 2019 dan dijangka siap pada Februari 2020 termasuk kerja-kerja penambahan pasir (sand renourishment) akan diteruskan selama 5 tahun, sehingga tahun 2025.

SEKTOR INDUSTRI PEMBINAAN

Mengenai dengan Sektor Industri Pembinaan, satu Rangka Kerja Dasar telah disiapkan dengan mengariskan 3 fokus utama, iaitu:

- i. Meningkatkan urus tadbir (Improved Governance) melalui pengawalseliaan aktiviti yang lebih mantap dan menambah-baik peraturan dan prosedur yang sedang berjalan.
- ii. Mengamalkan amalan terbaik industri pembinaan (Adopting construction industry best practice) dengan beberapa pelan tindakan untuk meningkatkan produktiviti, kualiti kerja dan kos yang lebih efektif; dan

- iii. Membangun kapasiti (Capacity building) dan keupayaan pihak-pihak yang terlibat di dalam industri pembinaan dari sudut kemahiran dan pengetahuan, keupayaan kewangan dan potensi untuk membuka peluang pekerjaan yang bersesuaian dan peluang perniagaan yang lebih bagi anak-anak tempatan.

Kearah itu beberapa tindakan yang sedang dan akan dijalankan antaranya adalah seperti berikut:

- i. Meningkatkan lagi keberkesanan perundangan-perundangan yang mengawal industri pembinaan seperti Perintah Kawalan Bangunan (2014) dan Perintah Arkitek, Jurutera Profesional dan Juruukur Bahan (2011) dengan penguatkuasaan beberapa pindaan baru, termasuk 'process-streamlining' bagi kebenaran kemajuan yang menyumbang kepada 'Ease of Doing Business', iaitu 'Dealing with Construction Permits', yang mana Negara Brunei Darussalam menduduki tempat ke 55 di dalam Laporan World Bank Doing Business 2019.
- ii. Memperbaiki proses pendaftaran kontraktor dan pembekal dengan memendekkan proses dari 30 hari waktu bekerja ke 3 hari waktu bekerja bagi membolehkan para kontraktor untuk memulakan perniagaan mereka dalam tempoh masa yang pendek dan juga menarik minat kontraktor asing untuk membuat pelaburan di negara ini.
- iii. Pelancaran buku Garispanduan 'Different Abilities Design Guidelines' telahpun dilancarkan pada 07 November 2018 untuk meningkatkan lagi keselamatan, keselesaan dan mengurangkan halangan dipersekitaran, bagi memastikan orang-orang yang kelainan upaya dapat menggunakan kemudahan-kemudahan yang disediakan di sesebuah bangunan.
- iv. Untuk meningkatkan lagi prestasi industri pembinaan, terutamanya di dalam penghasilan kualiti pembinaan dan penyiapan kerja-kerja pada masa-masa yang ditetapkan, semua perlaksanaan projek-projek pembinaan bangunan dan infrastruktur kerajaan akan dipusatkan di bawah perlaksanaan Kementerian

Pembangunan, termasuk perlantikan konsultan-konsultan jika diperlukan bagi pelaksanaan projek-projek tersebut.

- v. Kementerian Pembangunan sentiasa mendokong usaha untuk meningkatkan peluang-peluang pekerjaan dan perniagaan kepada anak-anak tempatan. Alhamdulillah, projek Jambatan Temburong telah membuka peluang-peluang pekerjaan bagi seramai 146 anak tempatan dalam jurusan kemahiran dan profesional. Kementerian juga sedang meneliti Program Penggantian Pekerja Asing di sektor pembinaan, dan Nisbah Tempatan Asing dalam pendaftaran syarikat dan keperluan pendaftaran dan pengiktirafan pekerja-pekerja mahir dalam bidang-bidang tertentu untuk mencaburi sektor pembinaan.

CABARAN

Cabaran yang dihadapi oleh Kementerian Pembangunan dalam memberikan perkhidmatan yang terbaik kepada orang ramai memang banyak terutama sekali kemaslahatan yang dihadapi orang ramai masa kini, seperti kekerapan gangguan bekalan air di beberapa kawasan dan isu-isu semasa, disamping menghadapi masalah vandalism dan kecurian harta benda kerajaan yang perlu ditangani secara holistik, bukan saja dari pihak kerajaan bahkan orang ramai juga diminta untuk memberikan kerjasama demi menjaga kemudahan-kemudahan awam. Ini kerana ianya menjadi kos kepada pihak Kerajaan untuk membekalkan dan mengganti barang-barang yang hilang dan rosak disebabkan oleh kecurian dan vandalism.

Dalam menangani cabaran semasa dan expektasi orang ramai, Kementerian Pembangunan akan terus berusaha untuk menangani isu-isu yang sering di bangkitkan. Dan akan sentiasa bekerjasama secara strategik dan berterusan dengan orang ramai dan agensi-agensi yang berkenaan dalam mengenalpasti jurang dari segi dasar dan program yang kritikal melalui pendekatan 'Whole Of Nation Approach' disemua peringkat bagi sama-sama mencapai wawasan Brunei 2035. Sama-sama lah kita berdoa semoga Negara kita ini sentiasa dijauhkan dari mala petaka, bencana alam dan diberi kemudahan dalam mencari jalan penyelesaian kepada masalah yang kita hadapi masa kini.

Sekianlah sahaja yang dapat kaola kongsikan mengenai dengan Kementerian Pembangunan dan jabatan-jabatan di bawahnya bagi Tahun Kewangan 2019/2020 ini untuk pengetahuan bersama.

Wabillahi Taufik Walhidayah Wassalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.